

Федека М. П.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ ГРОМАДЯНИНА-ПАТРІОТА

У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» зазначається, що патріотичне виховання є одним із головних пріоритетів і органічним компонентом розвитку освіти. Воно має бути спрямоване на формування у дітей та молоді сучасного світогляду, ідей, поглядів, переконань, заснованих на найцінніших надбаннях вітчизняної і світової культури.

Теоретичні основи патріотичного виховання розглянуті у працях В. О. Сухомлинського, А. Макаренка, С. Русової. У фаховій пресі («Рідна школа», «Директор школи», «Виховна робота в школі», «Шкільний світ», «Дивослово») періодично з'являються матеріали педагогів (Гарнійчук В., Рибальченко С., Іванова О. Г., Плєшков А., Стьопіна О., Павленко М. С. та ін) присвячені питанню патріотичного виховання.

Проте, на сьогоднішній день ще мало досліджень, які б узагальнювали накопичений теоретичний та емпіричний матеріал важливий для подальшого вивчення проблеми формування патріотизму, національної та громадянської свідомості. Тому сьогодні це питання є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні психолого - педагогічних та організаційних умов роботи вчителя та учнів щодо формування у них морально-психологічних якостей громадянина – патріота.

Аналіз наукових джерел наводить нас на висновок про те, що українські педагоги мають знайти нові підходи до формування самосвідомості майбутніх громадян нашої держави.

О. Стьопіна вважає принциповим конкретно – історичним підходом, який допомагає сформулювати специфічні, найбільш актуальні нині завдання

громадянського виховання, а саме: усвідомлення громадянами України необхідності державотворчих процесів у поєднанні з розбудовою громадянського суспільства; формування в молодого покоління почуття патріотизму, відданості Батьківщині й водночас – відчуття незалежності до світової спільноти [2, 7].

Отже, повинна бути розроблена модель оптимального варіанта педагогічної діяльності, спрямованої на виховання в учнів патріотичних почуттів, аби кожна особистість характеризувалася кращими якостями національного характеру і була готова до розбудови незалежної держави.

Л. Шкурат вважає, що для досягнення цієї мети навчально-виховний процес повинен здійснюватись за такими напрямками:

- формування і розвиток в учнів загальнолюдських ціннісних орієнтирів, національної гідності, культури міжнаціональних відносин, морально – психологічних якостей громадянина – патріота;

- вивчення героїчної історії українського народу, духовної спадщини, національних традицій, символів, звичаїв, вірувань;

- вивчення та роз'яснення учням ідейно – теоретичних засад державної незалежності та суверенітету, ролі і місця Збройних сил України, значення військової служби та військового обов'язку в забезпеченні територіальної цілісності держави;

- вивчення історії формування і будівництва Збройних сил України історичних та духовних джерел національної військової організації, пропаганда подвигів і заслуг військовослужбовців у воєнний та мирний час;

- співробітництво з державними органами влади, громадськими та творчими організаціями, засобами масової інформації, релігійними конфесіями.

- розвиток військово – шефської роботи, надання допомоги ветеранам війни [3, 17].

Важко переоцінити значення предметів гуманітарного циклу у формуванні морально – психологічних якостей громадянина – патріота. Так,

на уроках літератури формуються моральні ідеали молоді на прикладах позитивних героїв художніх творів, установлюється живий зв'язок далекого минулого із сучасністю, виховується повага до Батьківщини. Щодо уроків української мови, то В. О. Сухомлинський зазначав, що любов до Батьківщини неможлива без любові до рідного слова. Тільки той може осягти своїм розумом і серцем красу, велич і могутність Батьківщини, хто збагнув відтінки й пахощі рідного слова [1, 23]. Велику роль у фізичній підготовці учнів відіграють уроки фізкультури. На заняттях фізичної культури формуються якості, які необхідні учню, майбутньому захиснику Вітчизни: висока працездатність, витривалість, чітка координація і точність рухів.

Отже, патріотичне виховання передбачає постійний пошук нових ефективних форм і методів впливу на майбутніх громадян України. В ньому зацікавленні держава, уряд, громадянські організації, всі, хто прагне відстояти незалежність України, примножити національні надбання, гідно представляти державу за її межами.

Література:

1. Павленко М. С. Споріднення і перегукування душ / П. Тичина і В. Сухомлинський про патріотичне виховання // Диво слово. – 2003. – № 9. – 80 с.
2. Стьопіна О. Патріотичне виховання: теорія і практика // Шкільний світ. – 2007. – № 42. – 80 с.
3. Шкурат Л. Патріотами не народжуються, а виховуються // Рідна школа. – 2007. – № 11–12. – 80 с.